

Avdelningen för forskning, innovation och affärsutveckling

Energigemenskaper och energidelning för ett mer robust energisystem

Ni som vill utforska potentialen hos energigemenskaper och energidelning i Sverige är välkomna att söka stöd för genomförbarhetsstudier, utredande studier eller synteser.

Innehåll

1	Om utlysningen	4
	Utlysningens delområden.....	5
	Utlysningens utmaningsområden	5
2	Viktiga datum	6
3	Vem kan söka?	7
4	Hur bedömer vi din ansökan?	7
5	Detta ska finnas med i ansökan	7
6	Så här ansöker du	8
7	Så mycket stöd kan du få	8
8	Vad händer efter att du lämnat in ansökan?	9
9	Utlysningen är en del av programmen Framtidens elsystem, Resurseffektiv bebyggelse och Termo (hållbar värme- och kyla)	9
10	Om du har frågor	10
	Bilaga 1. Vad och hur stor andel av projektets kostnader kan du få stöd för?	11
	Stöd till aktörer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet.....	11
	Stöd till företag.....	11
	Stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt	11
	Stödberättigande kostnader.....	12
	Projektaktiviteterna delas in i forskningskategorier.....	12
	Stödets storlek beror på företagets storlek	13
	Tillägg till stödnivåerna för företag	14
	Stöd av mindre betydelse	15
	Finansiering från andra organisationer än Energimyndigheten.	
	Samfinansiering.....	16
	Internationella aktiviteter	17
	Bilaga 2. Allmänna villkor för stöd	17
	Definitioner	17
	1 § Allmänt.....	17
	2 § Koordinators och projektledarens åtaganden	18
	3 § Stödberättigande kostnader	18

3.1 Allmänna krav.....	18
3.2 Särskilt om lönekostnader.....	19
3.3 Särskilt om indirekta kostnader.....	19
3.4 Särskilt om konsultkostnader.....	20
4 § Utbetalning av stöd.....	20
5 § Arbetsgivarförhållanden.....	21
6 § Underrättelseskyldighet angående finansiering.....	21
7 § Redovisning av projektet.....	21
8 § Ändringar i projektet.....	21
9 § Ändring av beslut.....	22
10 § Rätt till resultat.....	22
11 § Granskningsrätt.....	22
12 § Återbetalning av medel.....	22

1 Om utlysningen

Energimyndigheten söker forsknings- och innovationsprojekt som ska utforska genomförbarheten och potentialen hos energigemenskaper och energidelning i Sverige.

Syftet med denna utlysning är att utforska förutsättningar och hinder för olika konkreta fall av energigemenskaper och energidelning med målet att ta fram ny kunskap och förbättrade metoder och modeller som möjliggör bildandet av energigemenskaper och energidelning.

Energigemenskaper och energidelning kan spela en viktig roll i samhället genom att främja lokal produktion och användning av energi på ett resurseffektivt sätt. Genom att öka möjligheterna att producera och använda energi på plats eller lokalt i närområdet kan vi minimera förluster och öka användningen av förnybara energikällor. Energigemenskaper och energidelning kan på så sätt även stärka energisystemets resiliens och robusthet.

Denna utlysning bygger på insikter från Energimyndighetens utredning om energigemenskaper, [Energigemenskaper för ett mer robust energisystem](#). I utredningen identifierades flera utmaningar med att starta och driva energigemenskaper, exempelvis otydliga och svårtolkade regelverk, svaga ekonomiska incitament samt behov om bättre kunskap och tydligare roller för praktiskt genomförande. För att stödja utvecklingen av energigemenskaper behövs därför ytterligare fördjupad förståelse av tekniska, juridiska, ekonomiska och sociala aspekter av energidelning, både fysisk och virtuell.

I den här utlysningen kan projekt inom följande två delområden/projektkategorier finansieras:

- Genomförbarhetsstudier
- Utredande studier eller synteser.

Projekt som beviljas finansiering i utlysningen ska ha potential att bidra till utlysningens syfte genom att adressera ett eller fler av utlysningens utmaningsområden och kan även inkludera ytterligare områden:

- fysisk delning av energi
- virtuell delning av energi
- aktörer roller och organisation
- ekonomi och affärsmodeller.

Samtliga projekt som beviljas stöd i utlysningen kommer under projekttiden att delta i ett gemensamt utvecklingsarbete med Energimyndigheten där gemensamma frågeställningar bearbetas och sammanställs i informationsmaterial som ska underlätta en bredare implementering av energigemenskaper. Arbetet kommer att samordnas av energimyndigheten och innebär att projekten i sitt genomförande behöver lämna utrymme för deltagande i motsvarande ca 5 gemensamma möten varav 2 förväntas innebära fysiska sammankomster i Eskilstuna. Räkna med tid för 1-2 deltagare per projekt och motsvarande ca 4 arbetsdagar per person samt tillkommande resekostnader.

Utlysningen avser stöd i form av bidrag. I denna utlysning finns totalt cirka 30 miljoner kronor tillgängliga för de projektparter som beviljas stöd. Högst tillåtna stöd per projekt är 5 miljoner kronor och maximal projekttid är 18 månader

Utlysningen genomförs i samverkan mellan Energimyndighetens forskningsprogram Framtidens elsystem, Resurseffektiv bebyggelse, och programmet Termo. (se [avsnitt 9](#) för mer information).

Utlysningens delområden

I den här utlysningen kan projekt inom följande två delområden/projektkategorier finansieras.

- **Genomförbarhetsstudier.** Inom genomförbarhetsstudier efterfrågas projekt som undersöker olika aspekter av energigemenskaper och energidelning inför ett planerat genomförande av en energigemenskap eller lokal energidelning. Detta inkluderar analyser av tekniska, juridiska och ekonomiska aspekter samt praktiska exempel på både fysisk och virtuell delning, både lokalt och icke-lokalt som berör en eller fler av utlysningens utmaningsområden. Genomförbarhetsstudien ska beakta befintlig kunskap inom området och bidra till att förutsättningar och modeller för energigemenskaper konkretiseras.
- **Utredande studier eller synteser.** Projekt som finansieras som studie eller syntes ska ta fram ny kunskap och/eller utvärdera befintlig kunskap inom något av områdena för utlysningen för att undersöka vilka nyttor och kostnader som finns med energigemenskaper och/eller energidelning i olika kontexter.

Utlysningens utmaningsområden

Projekten ska adressera ett eller flera av utlysningens utmaningsområden och kan även inkludera ytterligare områden som kan motiveras och adresseras:

Fysisk delning av energi

Omfattar exempelvis att utforska de tekniska möjligheterna för energidelning mellan aktörer. Vilka tekniska lösningar finns och vad krävs för att implementera dem? Analysera vad som är juridiskt möjligt och klarlagt kring fysisk energidelning. Vilka lagar och regler påverkar genomförandet? Undersök hur de

nuvarande ekonomiska styrmedlen styr och påverkar fysisk energidelning. Vilka incitament eller hinder finns? Undersöka olika sociala aspekter, exempelvis hur hushåll och/eller fastighetsägare påverkas vid fysisk delning av energi.

Virtuell delning av energi

Omfattar exempelvis värdering av elnätsnyttor, studera hur elnätsnyttor kan värderas vid virtuell energidelning, inklusive möjliga reduktioner av elnätsavgifter. Vad är nätägarens roll och vilka skyldigheter har de gentemot kunderna? Undersöka kundens rättigheter och nätägarens skyldigheter, klargöra vilka rättigheter och skyldigheter som gäller för både elanvändare och nätägare vid virtuell delning. Hur påverkas bebyggelsen, finns det några aspekter med virtuell delning som också berör bebyggelsen (utöver nyttjandet av energiinfrastruktur)? Hur ser påverkan ut i så fall?

Aktörer, roller och organisation

Omfattar exempelvis utveckling av gemenskapsmodeller. Utforska hur energigemenskaper (både förnybara och medborgarenergigemenskaper enligt EU-definition) kan byggas upp, både i form och funktion med avseende på deltagande och deltagarnas organisation med mera. Vilka modeller fungerar bäst för att främja deltagande och hållbarhet? Vilka incitament och drivkrafter för engagemang och vilka faktorer som främjar engagemang, både bland organisationer och enskilda hushåll. Varför engagerar man sig?

Ekonomi och Affärsmodeller:

Omfattar exempelvis att identifiera och utveckla affärsmodeller som är hållbara för energigemenskaper, ägare för elnät samt fjärrvärme och -kyla och fastighetsägare. Vilka affärsmöjligheter finns för tredje part? Hur värderas flexibilitet och nätutnyttjande, analysera hur energigemenskaper kan påverka behovet av flexibilitet samt tillgängligheten och resurseffektiviteten i elsystemet, bebyggelsen samt värme- och kylsystemen och hur detta kan speglas i affärsmodeller? Utforska hur energigemenskaper kan integreras i det överliggande energisystemet för att bidra till systemnyttor. Vilka incitament eller hinder finns hos de olika aktörerna?

2 Viktiga datum

Tidplan för inlämning av skiss och ansökan finns i tabellen nedan.

Sista dag för ansökan	Tidigaste projektstart	Projektet avslutas senast	Projekttid	Beslut planeras i
2025-04-09	2025-10-01	2027-04-30	Max 18 månader	september 2025

Mina sidor öppnar för ansökningar den 19 december 2024. På Mina sidor heter utlysningen ”**Energigemenskaper och energidelning för ett mer robust energisystem**” och hittas under programmet framtidens elsystem.

3 Vem kan söka?

Alla aktörer som kan bidra till utlysningens mål kan söka (se avsnitt 1 i detta dokument). Det kan till exempel vara:

- företag
- offentlig sektor
- universitet och högskolors samhällsvetenskapliga, humanistiska, tekniska och naturvetenskapliga discipliner
- institut

4 Hur bedömer vi din ansökan?

Energimyndigheten bedömer projektförslagen enligt kriterier nedan.

- Potential för energi- och klimatomställningen
 - I vilken grad bidrar projektet med att uppfylla utlysningens syfte?
 - Hur väl beskrivs det befintliga kunskapsläget?
 - Finns det ett identifierat behov för projektets resultat?
 - Relevans för utlysningens utmaningsområden?
- Mål och genomförbarhet
 - Har projektet en relevant aktörskonstellation med rätt kompetens och rätt resurser?
 - Har projektet mål som är mätbara, konkreta, väldefinierade och rimligt ambitiösa?
 - Är förslaget till arbetsplan konkret och tidsmässigt realistisk?
 - Är budgeten rimlig i förhållande till de tänkta insatserna och målen?
 - Är köns- och genusperspektivet relevant för projektet och i så fall hur väl inarbetas detta i projektgenomförandet?
 - Finns det en medvetenhet kring jämställdheten vid projektgruppens sammansättning, arbetsfördelning och arbetsvillkor?
- Nyttiggörande och/eller spridning
 - Finns tydliga målgrupper och/eller slutanvändare för projektresultatet och beaktas deras behov?

Energimyndigheten strävar efter en bredd av projekt som tillsammans belyser flera av utlysningens utmaningsområden. Vid urval av projekt som beviljas finansiering så kommer Energimyndigheten att beakta projektportföljens sammansättning inför beslut.

5 Detta ska finnas med i ansökan

Var noga när du skriver din ansökan och bifoga relevant material. Läs mer om vad ansökan ska innehålla i **Manual för att ansöka om och hantera stöd till**

forskning och innovation via Mina sidor

(<https://www.energimyndigheten.se/491cfb/globalassets/sharepoint-dokument/process-dokument/publicerade-dokument/manual-for-forskningsansokningar-via-mina-sidor.pdf>).

Bifoga projektledarens och andra nyckelpersoners CV på max en A4-sida vardera.

Bifoga eventuella figurer och bilder som du hänvisar till i texten. Observera att projektbeskrivningen ska framgå av ansökningsformuläret och ska inte bifogas som bilaga. Bilagorna ska tydligt komplettera ansökningsformuläret och inte innehålla samma information som ansökningsformuläret.

[Mer om hur Energimyndigheten behandlar personuppgifter](#)

6 Så här ansöker du

Följ dessa steg så går handläggningen av din ansökan snabbare:

- Använd e-tjänsten ”Finansiering av forskning och innovation” på **Mina sidor** för att skriva din ansökan (<https://minasidor.energimyndigheten.se>)
- Börja med att ansöka om **behörighet att få företräda koordinatorn**, det vill säga den organisation som ska samordna projektet, som ska ta emot stödet från Energimyndigheten och som ska vidarebefordra stöd till de eventuellt övriga stödmottagare som deltar i projektet. **Ansök om behörighet i god tid**, eftersom det kan ta ett par dagar att få behörigheten. Du får ett mejl när er ansökan om behörighet har godkänts.
- När du har fått behörighet till e-tjänsten har du tillgång till formuläret ”Ansökan om finansiering av forskning och innovation”, som du ska fylla i och skicka in.

7 Så mycket stöd kan du få

Hur stor andel av kostnaderna varje projektpart kan få stöd för beror bland annat på

- hur stora stödberättigande kostnader som projektparten har
- om projektparten är ett företag eller bedriver icke-ekonomisk verksamhet
- om projektparten är ett litet eller medelstort företag (SMF)
- vilken forskningskategori som aktiviteterna i projektet anses motsvara.

Alla kostnader i projektet ska vara faktiska och reviderbara vilket innebär att de ska särredovisas i bokföring.

Högst tillåtna stöd per projekt är 5 miljoner kronor.

För utförligare information om stödnivåer, stödberättigande kostnader och typ av verksamhet se [Bilaga 1](#) och [Bilaga 2](#).

8 Vad händer efter att du lämnat in ansökan?

Det är den version av ansökan som du skickat in före utlysningens stängningsdatum som ligger till grund för Energimyndighetens bedömning.

Energimyndigheten kan komma att begära att du lämnar in en komplettering av ansökan om vi finner skäl för det.

Energimyndigheten kan komma att ta en kreditupplysning på sökande företag, projektparter, ägare och styrelse.

Vid behov kan Energimyndigheten ta hjälp av anlitade experter för bedömning av ansökningar.

Kommunikation under handläggningen av din ansökan kommer främst att ske genom Mina sidor.

Utbetalning av stödet sker enligt den utbetalningsplan som finns i beslutet. För mer information om utbetalning, se Allmänna villkor för stöd som följer med beslutet om stöd.

9 Utlysningen är en del av programmen Framtidens elsystem, Resurseffektiv bebyggelse och Termo (hållbar värme- och kyla)

Genom programmet **Resurseffektiv bebyggelse** finansierar Energimyndigheten forskning och innovation som bidrar med ny kunskap och lösningar för en energi- och resurseffektiv bebyggelse. Programmet pågår mellan 2023 och 2028 och har en ram om 290 miljoner kronor.

Programmet ska bidra till att bebyggelsen utvecklas från en passiv mottagare av energi till en aktiv och flexibel nod i energisystemet, där byggnader både delar, lagrar, producerar och använder energi. Programmet omfattar energianvändning inom den byggda miljön över hela livscykeln. I området ingår såväl byggnader, system, artefakter och människor som på olika nivåer och inom olika roller ingår i relaterade processer. Det handlar om både bostäder och lokaler, deras produktion, människors livsstilar, val och användning av energi som relaterar till boendet och bebyggelsen, inklusive renovering och ombyggnad samt rivning. Området inkluderar kulturhistoriskt värdefulla byggnader av alla typer och åldrar

och deras möjligheter att uppnå effektiv energianvändning samtidigt som hänsyn tas till bevarande- och utvecklingsaspekter.

Forskningsprogrammet Framtidens elsystem utgör en av Energimyndighetens huvudsakliga satsningar på forskning och utveckling relaterad till elsystemet och finansierar forsknings- och innovationsprojekt som belyser utmaningar kopplat till elproduktion, elanvändning och framtidens elnät. Programmet ska främja omställningen mot ett hållbart energisystem genom att underlätta elektrifiering av andra sektorer och samtidigt verka för ett elsystem karakteriserat av försörjningstrygghet, konkurrenskraft samt ekologisk och social hållbarhet. Programmet pågår under åren 2022 till och med 2029 men kan komma att förlängas vid behov. Budgetramen är 1 327 miljoner för hela programperioden.

Programmet Termo stöttar forskning och innovation som bidrar till utvecklingen av framtidens värme- och kylalösningar. Programmet bidrar till att accelerera energiomställningen genom att utveckla den kunskap, kompetens och de innovationer som behövs för att värme- och kylsektorn kommer till nytta som integrerad del av ett fossilfritt och resurseffektivt energisystem. Programmet är inne på sin andra etapp och den pågår mellan 2024 och 2028 och har en budget på 160 miljoner kronor. <https://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/forskning/varme-och-kyla-termoprogrammet/Termoprogrammet/>

10 Om du har frågor

Vi lämnar support fram till **16.00** samma dag som utlysningen stänger.

Fredrik Lundström, fredrik.lundstrom@energimyndigheten.se, 016-544 21 12

Anna Pettersson, anna.pettersson@energimyndigheten.se, 016-544 20 37

Stöd:

[Här finns information om hur ni skriver ansökan](#)

Bilaga 1. Vad och hur stor andel av projektets kostnader kan du få stöd för?

Stöd till aktörer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet

Projektparter som inte bedriver ekonomisk verksamhet (såsom exempelvis universitet, högskolor, kommuner och forskningsinstitut, i den utsträckning arbetet bedrivs inom den icke-ekonomiska verksamheten) kan få stöd med upp till 100 procent av projektpartens stödberättigande kostnader i projektet. Stöd till aktörer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet beviljas enligt 15 § 3 p. förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet.

Följande regler gäller för indirekta kostnader när stödmottagaren bedriver icke-ekonomisk verksamhet:

- Universitet och högskolor får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar
- Övriga stödmottagare som inte bedriver ekonomisk verksamhet kan få stöd för indirekta kostnader med högst 30 procent på sina stödberättigande direkta kostnader för personal (lön och lönebikostnader). Detta gäller också om en stödmottagare bedriver både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet, förutsatt att projektet genomförs i den icke-ekonomiska verksamheten.

Stöd till företag

Stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt

Stöd för forsknings- och utvecklingsprojekt lämnas till företag enligt 12 § förordningen (2008:761) om statligt stöd till forskning, utveckling och innovation inom energiområdet. För att kunna erhålla stöd måste företag uppfylla villkoren i artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014. Som företag betraktas varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver ekonomisk verksamhet. Med ekonomisk verksamhet avses att tillhandahålla varor eller tjänster på en marknad. Som företag anses således sådana enheter som utövar ett hantverk eller annan verksamhet enskilt eller inom familjen, personsammanslutningar eller föreningar som bedriver en regelbunden ekonomisk verksamhet.

Hur stor andel av ett företags stödberättigande kostnader (den så kallade stödnivån) som stödet från Energimyndigheten får täcka bestäms av artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014. Stödnivån bestäms bland annat dels utifrån vilken forskningskategori som de olika forsknings- och utvecklingsaktiviteterna i projektet anses motsvara, dels utifrån storleken på företaget som ska ta emot stödet. Företagets storlek bestäms enligt reglerna i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014. Reglerna beskrivs även i kommissionens Användarhandledning om definitionen av SMF-företag.

Stödmottagare som är företag (stödmottagare som bedriver ekonomisk verksamhet) kan inte få stöd för indirekta kostnader. Detta gäller också om en

stödmottagare bedriver både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet, om projektet genomförs i den ekonomiska verksamheten.

Stödberättigande kostnader

Följande kostnader är stödberättigande om projektaktiviteterna som du söker stöd för utgör forskning eller utveckling enligt artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014:

- a) Personalkostnader: forskare, tekniker och annan stödpersonal i den omfattning som de arbetar med projektet.
- b) Kostnader för instrument och utrustning i den utsträckning och under den tid som de används för projektet. Om instrumenten och utrustningen inte används under projektets hela livscykel anses endast de avskrivningskostnader som motsvarar forskningsprojektets livscykel, beräknade på grundval av allmänt accepterade redovisningsprinciper, vara stödberättigande.
- c) Kostnader för byggnader och mark i den utsträckning och under den tid som de används för projektet. När det gäller byggnader anses endast de avskrivningskostnader som motsvarar forskningsprojektets livscykel, beräknade på grundval av allmänt accepterade redovisningsprinciper, vara stödberättigande. För mark är kostnader för överlåtelse på affärsmässiga villkor eller faktiska kapitalkostnader stödberättigande.
- d) Kostnader för kontraktsforskning, kunskap och patent som köps eller hyrs in från externa källor på marknadsmässiga villkor, samt kostnader för konsulttjänster och motsvarande tjänster som används uteslutande för forskningsverksamheten.
- e) Andra allmänna omkostnader och andra driftskostnader, inklusive kostnader för materiel, förrådsartiklar och liknande produkter, som uppkommit som direkt följd av ett projekt.

Projektaktiviteterna delas in i forskningskategorier

Den maximala stödnivån som ett företag kan få beror på vilken forskningskategori som aktiviteterna i projektet anses motsvara. Aktiviteterna i projektet kan även anses motsvara flera olika forskningskategorier. De maximalt tillåtna stödnivåerna som ett företag kan få för forsknings- och utvecklingsprojekt framgår av artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014. I Tabell 1 nedan beskrivs de olika forskningskategorierna. Av Tabell 3 framgår sedan de maximala stödnivåerna.

Tabell 1. Klassning av forskningsaktiviteter i forskning och utvecklingsprojekt

Genomförbarhetsstudie	utvärdering och analys av potentialen för ett projekt som syftar till att stödja beslutsprocessen genom att objektivt och rationellt avslöja projektets starka och svaga sidor, möjligheter och risker samt att identifiera de resurser som krävs för att genomföra det, och slutligen utsikterna för att projektet blir en framgång.
Grundforskning	experimentellt eller teoretiskt arbete som i första hand syftar till att förvärva ny kunskap om de grundläggande orsakerna till fenomen och iakttagbara fakta, och som inte syftar till någon direkt kommersiell tillämpning eller användning.

Industriell forskning	planerad forskning eller kritisk analys, som syftar till att förvärva ny kunskap och nya färdigheter för att utveckla nya produkter, processer eller tjänster, eller för att markant förbättra befintliga produkter, processer eller tjänster. Detta inbegriper skapandet av komponenter som utgör delar av komplexa system, och kan inbegripa byggande av prototyper i laboratoriemiljö eller i en miljö med simulerade gränssnitt till befintliga system och till pilotverksamhet, om detta är nödvändigt för den industriella forskningen, särskilt för allmän teknikvalidering.
Experimentell utveckling	<p>att förvärva, kombinera, forma och använda befintliga vetenskapliga, tekniska, näringslivsmässiga och andra relevanta kunskaper och färdigheter med syftet att utarbeta nya eller förbättrade produkter, processer eller tjänster. Detta kan också inbegripa t.ex. verksamheter som syftar till konceptuell definition, planering och dokumentation av nya produkter, processer eller tjänster.</p> <p>Experimentell utveckling kan inbegripa utformning av prototyper, demonstration, pilotarbete, testning och validering av nya eller förbättrade produkter, processer eller tjänster i miljöer som motsvarar realistiska driftsförhållanden, där det primära syftet är att göra ytterligare tekniska förbättringar på de produkter, processer eller tjänster som ännu inte är fasta. Detta kan omfatta utveckling av en kommersiellt användbar prototyp eller ett pilotarbete som med nödvändighet är den slutliga kommersiella produkten och som är alltför dyr att producera för att endast användas för demonstration och utvärdering.</p> <p>Experimentell utveckling inbegriper inte rutinmässiga eller återkommande ändringar av befintliga varor, tillverkningsmetoder, tillverkningsprocesser, tjänster eller andra pågående verksamheter även om dessa ändringar kan innebära förbättringar.</p>

Observera att om företaget som Energimyndigheten beviljar stöd till har fått eller får finansiering till projektet i form av annat offentligt stöd (såsom annat statligt, regionalt eller kommunalt stöd), måste man ta hänsyn till detta stöd vid uträkning av hur stort stöd som företaget kan få från Energimyndigheten. Enligt EU:s statsstödsregler får det *sammanlagda* offentliga stödet som företaget beviljats för samma stödberättigande kostnader inte överskrida de maximala stödnivåerna som anges i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

Stödets storlek beror på företagets storlek

Den maximala stödnivån som ett företag kan få för forsknings- och utvecklingsprojekt beror också på företagets storlek. Om sökanden är ett litet eller medelstort företag får stödnivån höjas med 20 respektive 10 procentenheter, vilket framgår av artikel 25 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

Företagens storlek bestäms enligt reglerna i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014. Reglerna beskrivs även i kommissionens Användarhandledning om definitionen av SMF-företag.

Vid bedömning av ett företags storlek måste man ta hänsyn till antalet anställda, årsomsättning och balansomslutning samt till företagets eventuella förbindelser till andra företag. För att kunna räknas som ett litet företag krävs det dels att företaget har färre än 50 anställda och dels att *antingen* företagets årsomsättning *eller* balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år. För att kunna räknas som ett medelstort företag krävs dels att företaget har färre än 250 anställda och dels att företagets årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro *eller* att företagets balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro (se nedan).

Detta framgår av artikel 2 i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

Tabell 2. Definition av företagens storlek

Storlek	Antal anställda*	Årsomsättning eller balansomslutning**
Småföretag	< 50	≤ 10 milj. €
Medelstora företag	< 250	≤ 50 milj. € resp. ≤ 43 milj. €
Stora företag	≥ 250	> 50 milj. € resp. > 43 milj. €

*) Med anställda avses inte bara löntagare utan även ägare som arbetar i företaget utan att vara anställda och konsulter som befinner sig i en beroendeställning till företaget.

**) Uppgifter från det senast godkända räkenskapsåret beaktas. För att ett tröskelvärde ska anses passerat ska företaget ha haft högre eller lägre värden under två år i rad.

Även företagets relation till andra företag påverkar bedömningen av företagets storlek. Av betydelse är främst företagets ägare och graden av kontroll som andra företag utövar över företaget. Hur ägarförhållanden och graden av kontroll påverkar bedömningen av företagets storlek beskrivs närmare i artikel 3 i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 samt i kommissionens Användarhandledning om definitionen av SMF-företag.

I tabellen nedan framgår den maximala stödnivån som kan lämnas till aktörer för forsknings- och utvecklingsprojekt.

Tabell 3. Översikt maximala stödnivåer

Typ av forskning och utveckling	Små företag	Medelstora företag	Stora företag	Icke-ekonomisk verksamhet*
Genomförbarhetsstudie	70 %	60 %	50 %	100 %
Grundforskning	100 %	100 %	100 %	100 %
Industriell forskning	70 %	60 %	50 %	100 %
Experimentell utveckling	45 %	35 %	25 %	100 %

*) Till exempel universitet och forskningsinstitut.

Tillägg till stödnivåerna för företag

Ett tillägg på högst 15 procentenheter får under vissa förhållanden lämnas till företag när projektet utgör ett faktiskt samarbete mellan företag eller mellan företag och organisationer för forskning och kunskapsspridning, om projektet avser industriell forskning eller experimentell utveckling. För att ett sådant tillägg ska få lämnas måste vissa särskilda villkor vara uppfyllda.

Vid samarbeten mellan företag måste minst ett av företagen vara ett litet eller medelstort företag om inte projektet genomförs i minst två medlemsländer inom EU. Inget av företagen får stå för mer än 70 procent av de stödberättigade kostnaderna.

Vid samarbeten mellan ett företag och en eller flera organisationer för forskning och kunskapsspridning måste forskningsorganisationen ha rätt att offentliggöra

sina egna forskningsresultat. Forskningsorganisationen måste även stå för minst 10 procent av de stödberättigande kostnaderna.

Om projektet inte utgör faktiskt samarbete, kan ett tillägg på högst 15 procentenheter ändå lämnas om resultaten av forskningsprojektet, som avser industriell forskning eller experimentell utveckling, får *omfattande spridning* genom konferenser, offentliggörande, öppna databaser eller gratis eller öppen programvara.

Tillägget för små- och medelstora företag kan kombineras med tillägget för faktiskt samarbete eller med tillägget för omfattande spridning. Stödnivån får dock aldrig överstiga 80 procent av de stödberättigade kostnaderna.

Stöd av mindre betydelse

Energimyndigheten kan lämna så kallat stöd av mindre betydelse (så kallat de minimis-stöd) enligt 2 § andra punkten i förordningen (2008:761). För att stöd av mindre betydelse ska kunna lämnas, behöver det sökande företaget uppfylla villkoren i kommissionens förordning (EU) 2023/2831 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse

Stöd av mindre betydelse kan som huvudregel lämnas upp till ett takbelopp motsvarande 300 000 euro under en period av tre beskattningsår, dvs. innevarande och två föregående beskattningsår.

För företag som utför godstransporter på väg för annans räkning gäller dock ett lägre takbelopp motsvarande 100 000 euro under samma treårsperiod, dvs. innevarande och två föregående beskattningsår. För dessa företag gäller också att stödet inte får användas för inköp av vägtransportfordon.

Takbeloppen avser bruttobelopp, dvs. belopp före avdrag för skatt eller andra avgifter. Observera också att om ditt företag ingår i en koncern, gäller takbeloppet för stöd av mindre betydelse som lämnats i Sverige till hela koncernen.

Stöd av mindre betydelse kan inte lämnas till företag som är verksamma inom fiske- och vattenbrukssektorn, och inte heller till företag som är verksamma inom primärproduktion av jordbruksprodukter. Stöd av mindre betydelse får inte heller lämnas till exportrelaterad verksamhet. Det innebär att stödet inte får vara direkt knutet till exporterade volymer, till upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter som har samband med exportverksamhet.

Vid beräkning av hur mycket stöd av mindre betydelse ditt företag kan få, ska allt stöd av mindre betydelse som företaget har erhållit från olika offentliga stödgivare (stat, region eller kommun) under de tre senaste beskattningsåren räknas ihop. Företag som ansöker om stöd av mindre betydelse ska därför i

samband med sin ansökan om stöd lämna in ett intyg till Energimyndigheten där företaget anger allt annat stöd av mindre betydelse som det har erhållit de tre senaste beskattningsåren.

Finansiering från andra organisationer än Energimyndigheten.

Samfinansiering.

Energimyndighetens stöd till företag täcker ofta inte det sökande företags hela kostnad för de projektaktiviteter som företaget söker stöd för. När så är fallet, måste företaget antingen själv stå för den resterande kostnaden, eller hitta annan privat finansiering i form av kontanta medel.

Den delen av ditt företags stödberättigandekostnader som Energimyndigheten inte finansierar kallas för samfinansiering. Observera att någon annan aktör än ditt företag själv inte kan samfinansiera ditt företags kostnader genom s.k. egeninsatser (s.k. in-kind-insatser). Detta beror på att kostnaden för en egeninsats som utförs av en annan aktör inte uppstår hos ditt företag, utan hos den andra aktören. Kostnaden för den andra aktörens egeninsats är med andra ord inte en stödberättigande kostnad för ditt företag.

Observera också att om en annan aktör än ditt företag själv ska samfinansiera ditt företags kostnader, får sådan samfinansiering inte ske med offentliga (statliga regionala eller kommunala) medel. Detta beror på att det sammanlagda offentliga stödet för samma stödberättigande kostnader inte får överskrida de högsta tillåtna stödnivåer eller belopp som följer av tillämpliga EU-regler. Om ditt företag har sökt, erhållit eller planerar att söka stöd från en annan offentlig finansiär för samma kostnader som du ansöker stöd för från Energimyndigheten, måste du därför meddela det till Energimyndigheten. Detta är viktigt för att undvika att ditt företag senare kan bli återbetalningsskyldigt för beviljat stöd.

För det fall att ditt företag har sökt, erhållit eller planerar att söka stöd som förvaltas direkt av EU:s institutioner utan inblandning av svenska myndigheter (t.ex. program som Horisont Europa), måste du meddela även det till Energimyndigheten när du söker stöd av oss. Detta är viktigt för att undvika eventuell återbetalningsskyldighet, eftersom det sammanlagda stödet från EU:s institutioner och Energimyndigheten för samma stödberättigande kostnader inte får överskrida de högsta tillåtna stödnivåer eller belopp som följer av tillämpliga EU-regler.

Observera att Energimyndigheten kan komma att ställa högre krav på annan finansiering av stödmottagande företags kostnader än vad kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 kräver. Energimyndigheten kan även kräva annan finansiering av aktörer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet som myndigheten beviljar stöd till mot 15 § 3 p. förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet (såsom exempelvis universitet, högskolor, kommuner och forskningsinstitut, i den utsträckning arbetet bedrivs inom den icke-ekonomiska verksamheten).

Om en stödmottagare har tagit emot annat statligt stöd, såsom annat statligt, regionalt eller kommunalt stöd, ska detta stöd markeras som offentlig finansiering i ansökningsformuläret.

Internationella aktiviteter

Energimyndigheten är restriktiv med att ge forskningsmedel till aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige. Detta kan ske i undantagsfall om samtliga av nedanstående kriterier är uppfyllda:

- 1 Det kan styrkas att de aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige har en unik kompetens som inte finns hos aktörer i Sverige.
- 2 Projektet är väsentligt för att uppnå programmets mål.
- 3 Det kan ske en tydlig kunskapsöverföring till aktörer i Sverige.

Energimyndigheten kan neka finansiering till aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige även om samtliga av ovanstående kriterier anses vara uppfyllda.

Bilaga 2. Allmänna villkor för stöd

Dessa allmänna villkor för stöd gäller om inte annat framgår av Statens energimyndighets (Energimyndigheten) beslut om stöd.

Definitioner

Med *stödmottagare* avses i dessa villkor den organisation eller de organisationer som enligt Energimyndighetens beslut tar emot stöd från Energimyndigheten.

Vid projekt med flera deltagande organisationer avses med *projektpart* de organisationer som deltar i projektet (dock ej organisationer som utför konsultuppdrag för stödmottagarens räkning).

Med *koordinator* avses den projektpart som tar emot stödet från Energimyndigheten samt, vid projekt med flera projektparter, samordnar projektet och som i enlighet med Energimyndighetens beslut vidarebefordrar stöd till övriga stödmottagare som deltar i projektet.

1 § Allmänt

Stödet har beviljats för att finansiera genomförandet av det projekt som anges i Energimyndighetens beslut om stöd.

Stödmottagarna har rätt till beslutade medel endast om Energimyndigheten får de medel som behövs från regeringen.

Stödmottagaren ska finansiera den del av sina kostnader som inte täcks av stödet från Energimyndigheten med egna medel eller med medel från annan finansiär. Stödmottagaren ansvarar för finansiering av kostnadsökningar som uppstår under projekttiden.

Vid all presentation av projektet ska det anges att arbetet utförts med stöd från Energimyndigheten (namnet återges på engelska med Swedish Energy Agency).

2 § Koordinators och projektledarens åtaganden

Koordinator och projektledaren har följande åtaganden:

- Koordinator ska förvara samtlig dokumentation om eventuella särskilda villkor i projektet.
- Projektledaren ska under projekttiden rapportera enligt Energimyndighetens beslut och anvisningar i enlighet med 7 §.
- Projektledaren ska säkerställa att Energimyndigheten omedelbart underrättas om sådana omständigheter uppstår som framgår av 8 §.
- Projektledaren ska ansöka om ändringar i projektet i enlighet med 8 §.

Vid projekt med flera projektparter har koordinators och projektledaren dessutom följande åtaganden, utöver vad som gäller för samtliga stödmottagare:

- Projektledaren ska ha behörighet att företräda alla stödmottagare avseende projektet i förhållande till Energimyndigheten.
- Koordinator ska överföra Energimyndighetens stöd till övriga stödmottagare i enlighet med myndighetens beslut om stöd.
- Projektledaren ska på Energimyndighetens begäran styrka hur varje utbetalning har fördelats mellan de olika stödmottagarna.
- Projektledaren ska omgående till övriga stödmottagare vidarebefordra Energimyndighetens beslut, ändringsbeslut och annan för stödmottagare relevant information från Energimyndigheten.

3 § Stödberättigande kostnader

3.1 Allmänna krav

Med stödberättigande kostnader menas de kostnader som stödet från Energimyndigheten beräknas på. Vilka kostnader som är stödberättigande i ett projekt och hur stor andel av dessa kostnader som stödmottagaren kan få stöd för beror på vilka krav Energimyndigheten satt upp i den utlysning som ansökan skickats till, samt vilken stödgrund Energimyndigheten har fattat sitt beslut om stöd mot. Stödgrunden framgår av Energimyndighetens beslut.

För att en kostnad ska vara stödberättigande gäller dessa allmänna krav:

- Kostnaden ska vara skälig.
- Kostnaden ska ha uppkommit för genomförandet av projektet.

- Kostnaden ska vara faktisk och reviderbar, vilket innebär att den ska kunna återfinnas i stödmottagarens bokföring. En stödmottagare kan till exempel inte få stöd för arbete som utförs utan lön. Kostnaden får inte heller vara uppskattad.
- Kostnaden ska bäras av stödmottagaren, vilket innebär att en stödmottagare bara får ta upp sina egna bokförda kostnader.
- Kostnaden ska vara fastställd i enlighet med god redovisningssed.
- Kostnaden ska ha uppkommit i projektet och under den projekttid som framgår av beslutet. Kostnader som uppkommit före eller efter den i beslutet angivna projekttiden är inte stödberättigande.
- Kostnaden ska vara i enlighet med stödmottagarens interna policys och riktlinjer, särskilt med avseende på miljö- och klimatpåverkan, och vara avdragsgill enligt gällande skattelagstiftning inklusive Skatteverkets föreskrifter och allmänna råd.

I stödmottagarens bokföring ska projektkostnaderna vara redovisade på ett sådant sätt att de går att särskilja från stödmottagarens övriga transaktioner.

3.2 Särskilt om lönekostnader

Direkta kostnader för personal (bruttolön och lönebikostnad) ska redovisas som lönekostnader i den omfattning som dessa personer arbetar i projektet. Med lönebikostnader avses sociala avgifter enligt lag, obligatoriska pensionsavsättningar, obligatoriska försäkringar och avgifter samt semesterersättning. Lönekostnaden ska vara reviderbar. Tidsredovisning ska kunna visas upp på begäran av Energimyndigheten.

3.3 Särskilt om indirekta kostnader

Indirekta kostnader (overhead-kostnader) är allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet under projekttiden. Detta gäller till exempel löner och arvoden till personal som inte arbetar specifikt med projektet (såsom personal som arbetar med ekonomi eller administration som inte är projektspecifik), kontorsmaterial och IT-system.

- 1 Universitet och högskola får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar. Universitet och högskola behöver i sin bokföring bara särredovisa stödberättigande kostnader motsvarande bidragsbeloppet.
- 2 Följande organisationer får, när de deltar i projektet i sin icke-ekonomiska verksamhet, ta upp faktiska indirekta kostnader till ett belopp motsvarande högst 45 procent av sina stödberättigande lönekostnader:
 - forskningsorganisationer som är
 - aktiebolag eller handelsbolag där staten direkt eller indirekt utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, eller
 - stiftelser i vilka regeringen utser en eller flera styrelseledamöter

- statliga myndigheter (andra än universitet och högskolor) som enligt sin instruktion ska bedriva egen forskning,

Villkoret om högst 45 procent gäller förutsatt att organisationen genom regeringsbeslut får medel för att bedriva oberoende forskning. Om organisationen även bedriver ekonomisk verksamhet som exempelvis uppdragsforskning ska verksamheterna redovisas separat. Om organisationen deltar i projektet med sin ekonomiska verksamhet gäller villkoret i punkt 3 nedan.

- 3 Övriga projektparter får ta upp faktiska indirekta kostnader, dock högst med ett belopp som motsvarar 30 procent av sina stödberättigande lönekostnader.

3.4 Särskilt om konsultkostnader

Ersättning till personer som inte är anställda av en stödmottagare ska redovisas som köpta tjänster (konsultkostnader). Ersättning för köpta tjänster ska vara marknadsmässig. Projektpart får inom projektet inte vara underleverantör till annan projektpart.

Om den person som utför konsulttjänsten är anställd i stödmottagarens koncernföretag, intresseföretag¹ eller i ett företag som står under bestämmande inflytande av en närstående till stödmottagaren² kan kostnaden för en konsulttjänst trots allt vara stödberättigande. Kostnaden som får tas upp som stödberättigande är då ett belopp som motsvarar den faktiska lönekostnaden (bruttolön och lönebikostnad), hos den aktören för personen i fråga. I dessa fall ska kostnaderna tydligt särredovisas under köpta tjänster.

4 § Utbetalning av stöd

Utbetalningsplanen framgår av beslutet om stöd. Utbetalning av stöd sker utan föregående rekvisition om inte annat framgår av beslutet. Bidraget täcker mervärdesskatt endast då denna uppkommer som nettokostnad hos stödmottagaren. Projektledaren ska skicka in verifikationer för de redovisade kostnaderna om Energimyndigheten begär det. Energimyndigheten har rätt att hålla inne utbetalningar av stöd om stödmottagaren inte har arbetat upp minst 90 procent av tidigare utbetalt stöd i samma projekt.

¹ Med Intresseföretag avses följande: a) att stödmottagaren utövar ett betydande inflytande över den juridiska personens driftsmässiga och finansiella styrning och ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse mellan stödmottagaren och den juridiska personen eller, b) att stödmottagaren innehar minst 20 procent av rösterna för samtliga andelar i den juridiska personen och det inte av omständigheterna i övrigt framgår att detta inte utgör ett betydande inflytande eller, c) att stödmottagarens koncernföretag eller stödmottagaren tillsammans med ett eller flera koncernföretag tillsammans innehar minst 20 procent av rösterna för samtliga andelar i den juridiska personen och det inte av omständigheterna i övrigt framgår att detta inte utgör ett betydande inflytande.

² Med närstående avses bl.a. ägare, styrelseledamot, verkställande direktör eller annan ledande befattningshavare i projektparten eller dess koncernföretag, eller make/maka, partner, förälder, barn och syskon till sådan person.

5 § Arbetsgivarförhållanden

Energimyndigheten är inte arbetsgivare eller uppdragsgivare för stödmottagaren eller annan som denne anlitar för projektet. Energimyndigheten gör således inte avdrag för skatter, socialförsäkringsavgifter och liknande.

6 § Underrättelseskyldighet angående finansiering

Projektledaren ska omgående skriftligen underrätta Energimyndigheten om någon stödmottagare ansöker om eller får medel för projektet från annan finansär än Energimyndigheten. Detta gäller även andra ändringar av finansieringen av projektet jämfört med vad som framgår av Energimyndighetens beslut om stöd.

Projektledaren ska omgående underrätta Energimyndigheten om någon projektpart kommer på obestånd eller om annan omständighet av väsentlig betydelse inträffar, om omständigheter av betydelse inträffar som kan påverka projektets genomförande eller dess finansiering (t.ex. ytterligare offentligt/EU-stöd, förutsättningarna för nyttjande av projektresultatet minskar), samt om ändring av stödmottagares status (t.ex. från litet eller medelstort företag till stort företag).

7 § Redovisning av projektet

Projektledaren ska redovisa hur projektet fortlöpt i enlighet med Energimyndighetens beslut om stöd samt på Energimyndighetens begäran.

Om projektpart enligt beslutet får medel motsvarande tre miljoner kronor eller mer från Energimyndigheten ska revisorsintyg från auktoriserad eller godkänd revisor avseende denna projektpart bifogas slutredovisningen. För kommun, region, statliga myndigheter, universitet och högskola accepteras revisorsintyg från internrevisor. Revisorsintyg ska även bifogas slutredovisningen om Energimyndigheten så särskilt begär. Genom intyget ska revisor bekräfta att i slutredovisningen redovisade kostnader för projektparten hämtats ur dennes bokföring, att kostnaderna har uppkommit under den projekttid som framgår av beslutet, att kostnaderna är verifierade (styrkta) och att projektpartens redovisningsrutiner är utformade i enlighet med god redovisningssed.

8 § Ändringar i projektet

Projektledaren ska i förväg ansöka hos Energimyndigheten om att få göra ändringar i projektet, främst genom att skicka in en ändringsansökan via Mina sidor. Detta gäller till exempel byte av projektledare, byte av stödmottagare, ändrad projekttid, ändring i genomförandet eller avslut i förtid samt ändringar i projektparternas kostnader och finansiering. Förskjutningar accepteras mellan kostnadsslagen inom de kostnadstabeller som framgår av Energimyndighetens beslut upp till och med 10 procent. Projektledaren ska ansöka hos Energimyndigheten om ändringar som överstiger 10 procent och beloppet som ändringen avser är större än 50 000 kronor.

9 § Ändring av beslut

Ändringar eller tillägg till Energimyndighetens beslut om stöd ska upprättas skriftligen av Energimyndigheten för att gälla.

10 § Rätt till resultat

Stödmottagaren eller resultatens rättsinnehavare har nyttjanderätt över projektresultat som uppkommer inom projektet. Projektresultaten får överlåtas eller upplåtas till annan. Stödmottagare får dock inte överlåta eller upplåta projektresultat, eller på annat sätt vidta någon åtgärd som medför att det blir fråga om indirekt statligt stöd.

11 § Granskningsrätt

Energimyndigheten eller annan som Energimyndigheten utsett (till exempel auktoriserad revisor) har rätt att följa arbetet och ta del av handlingar som innehåller uppgifter om till exempel den tekniska och ekonomiska utvecklingen av ett projekt. För att möjliggöra granskning har Energimyndigheten rätt att utfärda särskilda anvisningar för redovisning.

Energimyndigheten har rätt att följa upp avslutat projekt genom att begära uppföljningsrapport som ska utformas och inges enligt Energimyndighetens anvisningar. Sådan rapport kan begäras in vid tre tillfällen inom en tioårsperiod räknat från datumet för projektslut.

12 § Återbetalning av medel

Utbetalda medel som inte har arbetats upp av stödmottagaren ska återbetalas till Energimyndigheten. Efter att projektledaren har slutredovisat meddelar Energimyndigheten om någon av stödmottagarna är skyldiga att återbetala medel och med vilket belopp.

Av tillämplig förordning framgår även på vilka andra grunder som stöd kan återkrävas, exempelvis om stödet beviljats felaktigt eller om villkoren för stödet inte har följts.

Vid det fallet att stödet från Energimyndigheten utgör olagligt statligt stöd, är stödmottagaren skyldig att betala tillbaka stödet om återbetalning inte får underlåtas enligt EU-rätten. Detta framgår av 3 § lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Energimyndigheten ska då i enlighet med samma lag återkräva stödet plus ränta från utbetalningsdagen.

Energimyndigheten kan hålla inne utbetalningar av stöd tills vidare om myndigheten överväger men ännu inte har beslutat om återkrav. Myndigheten kan också välja att inte betala ut stöd om utredning av återkrav gentemot samma stödmottagare pågår i ett annat projekt som Energimyndigheten finansierar.

